

*Баламуш Мар'яна Анатоліївна  
кандидат юридичних наук, доцент  
кафедри адміністративного та  
господарського права Одеського  
національного університету  
І.І. Мечникова*

## **ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ КЕРІВНИКІВ ПОСАД НАЧАЛЬНИЦЬКОГО СКЛАДУ СТОСОВНО ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ**

Сучасний стан нормативно-правової бази в Україні підлягає постійним змінам та удосконаленню. Насамперед, це пов'язане з євроінтеграційними процесами, що відбувається на протязі останніх років, а також із розвитком суспільства та виникненням нових суспільних відносин, що виникають в країні та світі. У зв'язку з цим, виникає чимало колізій, які законодавець дуже часто не бере до уваги при прийнятті нових нормативно-правових актів.

Як приклад, виникає чимало запитань щодо актів, які регулюють порядок проходження державної служби і повноважень керівників окремих державних та правоохоронних органів. Особливо потрібно звернути увагу на повноваження керівників правоохоронних органів, посади яких належить до посад начальницького складу, стосовно працівників очолюваного ним органу, які є державними службовцями.

Насамперед, звернемо увагу на положення Закону України «Про державну службу», який регулює відносини, що виникають у зв'язку зі вступом на державну службу, її проходженням та припиненням, і визначає правовий статус державного службовця [1]. В цьому нормативно-правовому акті закріплене визначення поняття керівника державної служби, а також дається перелік повноважень керівника державної служби в державному органі, у відповідності до якого керівник державного органу є посадовою особою, яка займає вищу посаду державної служби в державному органі, та до посадових обов'язків якої належить здійснення повноважень з питань державної служби і організації роботи інших працівників у цьому органі [1].

Доречі, в цьому законі чітко зазначено, що його дія не поширюється на осіб рядового і начальницького складу правоохоронних органів та інших органів, яким присвоюються спеціальні звання, якщо це не передбачено законом [1]. Тобто законодавець відмежовує працівників начальницького складу правоохоронних органів від всіх інших державних службовців, що працюють в цих правоохоронних

органах. У зв'язку з цим, виникає питання щодо статусу керівників окремих органів виконавчої влади, на які поширюється дія Закону України «Про державну службу», але в той же час ці органи є органами забезпечення правопорядку і як наслідок, працівники відповідних органів є особами рядового і начальницького складу, яким присвоюються спеціальні звання.

Наприклад, згідно Закону України «Про Національну поліцію» Національна поліція це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку [2]. Крім того, закон чітко закріплює повноваження керівника Національної поліції України, зокрема: 1) керівник поліції очолює поліцію та здійснює керівництво її діяльністю, забезпечує виконання покладених на неї завдань (п. 1 ч. 1 ст. 22); 2) у межах повноважень надає доручення, обов'язкові для виконання поліцейськими, державними службовцями і працівниками поліції (п. 9 ч. 1 ст. 22); 3) призначає на посади та звільняє з посад у порядку, визначеному законом та іншими нормативно-правовими актами про державну службу, державних службовців апарату центрального органу управління поліції (п. 12 ч. 1 ст. 22); 4) приймає у визначеному законодавством про державну службу порядку рішення про заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності державних службовців апарату центрального органу управління поліції (п. 15 ч. 1 ст. 22); 5) у визначеному порядку вносить подання про представлення поліцейських, державних службовців апарату центрального органу управління поліції та працівників поліції до відзначення державними нагородами України (п. 17 ч. 1 ст. 22); 6) присвоює спеціальні звання поліції відповідно до цього Закону (п. 18 ч. 1 ст. 22); 7) вносить Міністру внутрішніх справ України пропозиції про утворення територіальних органів поліції, які є юридичними особами публічного права, у межах граничної чисельності поліцейських, державних службовців та працівників поліції і коштів, визначених на її утримання, а також щодо їх ліквідації, реорганізації Кабінетом Міністрів України (п. 20 ч. 1 ст. 22); 8) присвоює ранги державних службовців відповідно до законодавства про державну службу (п. 19 ч. 1 ст. 22); 9) виконує повноваження керівника державної служби в органі відповідно до законодавства про державну службу (п. 24 ч. 1 ст. 22) [2].

На підставі сказаного вище, можна зробити висновок, що законодавець розмежовує поняття поліцейський, працівник поліції та державний службовець. Крім того, керівник поліції при виконанні своїх обов'язків керується Законом України «Про державну службу» і в межах своїх повноважень присвоює спеціальні звання працівникам поліції, що, в свою чергу, суперечить нормам цього ж закону.

Також слід зауважити, що Національну поліцію очолює голова, посада якого відноситься до посад вищого начальницького складу. Цей факт підтверджується положеннями Указу Президента України

№166/2020 від 5 травня 2020 р., в якому затверджено переліки посад, що підлягають заміщенню особами вищого офіцерського (начальницького) складу, та граничних військових і спеціальних звань за цими посадами, і згідно із додатком 12, посада Голови Національної поліції підлягає заміщенню особою вищого начальницького складу, граничне звання якої генерал поліції першого рангу [4]. Крім того, до посад вищого начальницького складу відносяться посади першого заступника та заступників Голови Національної поліції.

І це не єдиний орган виконавчої влади, на працівників якого поширюється дія Закону України «Про державну службу», але про доцільність поширення якого виникають сумніви. Наприклад, Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 р. виділяє службу в Державному бюро розслідувань як державну службу особливого характеру. Разом з тим, Державне бюро розслідувань, про що свідчать положення цього ж Закону, визначається як правоохоронний орган. До працівників Державного бюро розслідувань належать особи рядового і начальницького складу, державні службовці та особи, які уклали трудовий договір (контракт) із Державним бюро розслідувань [3]. Що ж стосується очільника Державного бюро розслідувань, то ним являється Директор, посада якого є посадою вищого начальницького складу із граничним званням генерал-майор.

Аналізуючи вище сказане, виникає запитання, щодо доцільності формулювання певних правових норм, адже законодавець передбачає ряд повноважень Директора Державного бюро розслідувань та Голови Національної поліції, як керівників правоохоронних органів, які є особами начальницького складу і як наслідок, на яких не поширюється дія Закону України «Про державну службу», стосовно працівників очолюваного ним органу, які є державними службовцями. Існуючі протиріччя правових норм потребують або змін на рівні національного законодавства, або офіційного тлумачення з боку компетентних органів.

### **Література:**

1. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 р. № 889-VIII Відомості Верховної Ради України. 2015. № 4. Ст. 43.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580- VIII Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Про Державне бюро розслідувань : Закон України від 12.11.2015 р. № 794- VIII Відомості Верховної Ради України. 2015. № 6. Ст. 55.
4. Про переліки посад, що підлягають заміщенню особами вищого офіцерського (начальницького) складу, та граничних військових і спеціальних звань за цими посадами : Указ Президента від 5.05.2020 р.